

ANKARA TAVŞANI

Ankara tavşanı, diğer adıyla Angora tavşanı, uzun ve yumuşak tüyleriyle tanınır. Ankara keçisi ve kedisiyle birlikte safkan tavşanlar, Ankara ilinden tüm dünyaya yayılmışlardır. Kökeni Ankara olan Ankara tavşanı, tarih boyunca Galatlar, Frigler ve daha sonra İngiliz denizcileri tarafından Fransa ve İngiltere'ye götürülmüştür. 1700'lü yıllardan sonra Anadolu'da görülmemiştir. Kökeni Anadolu olmasına karşın Türkiye'de nesli tükenmiştir. Yüzyıllar sonra Türkiye'ye yeniden getirilmiştir.

1700'lü yıllarda Avrupa'da Fransız yüksek tabakasının rağbet ettiği en popüler evcil hayvan olmuşlardır. Fransa ve İngiltere gibi ülkelerde yetiştirilmiş, daha sonra yününden yararlanmaya başlanılmış ve bundan sonra bütün Avrupa'ya yayılmıştır. 1900'lü yılların başında ise Amerika'da tanınmaya başlanmışlardır. Birçok varyetesi türetilmiştir. En meşhurları İngiliz, Fransız, Dev ve Satin türleridir.

Bugün bu tavşan türü sadece yün üreticileri tarafından özel olarak yetiştirilmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti, Fransa, Macaristan, Arjantin, Şili, Almanya, Brezilya bu tavşandan yün üreten başlıca ülkelerdir. Tavşan yününü işleyen en önemli ülkeler ise İtalya, Japonya, Almanya, Fransa, Hindistan ve Şili'dir. Dünyada Ankara tavşanı yünü üretimi 8.000-12.000 ton olup üretimin %90'ı Çin Halk Cumhuriyeti tarafından yapılmaktadır.

Ankara tavşanının yetiştirilmesinin ilk amacı yün üretimidir. Sıcak tutması açısından koyun yününden iki kat daha değerlidir. Ancak beslenmesi özellikle kırılacak uzunluğa gelene kadar tüylerinin korunması zor, özel beslenme alanına ihtiyaç duyduğundan pek yaygınlaşamamıştır.

İrk Özellikleri:

Ankara tavşanında boyun kısa, baş yuvarlak ve orta büyüklüktedir. Kulakları dik, iki yana açık ve uçlarında birer püskülü vardır. Kulakların iç yüzleri ince, kısa ve seyrek tüylerle örtülüdür. Kulağın dış yüzü ipeksi, ince uzun tüylerle kaplıdır. Beyaz tavşanlarda gözler kırmızıdır. Bu albino olmalarından ileri gelir. Vücutlarında renk verici (pigment) bulunmaz.

Ayaklar ince uzundur ve uzun tüylerle kaplıdır. Kemikler ince ve sağlamdır. Ortalama canlı ağırlıkları 3,5-4 kg'dır. Ergin canlı ağırlık dişilerde erkeklerden daha fazladır. Bu hayvanlar 3-4 aylıkken cinsel olgunluğa gelirler. Fakat çiftleştirme için en uygun yaş 7-8 aylık yaştır. Bir batında 5-6 adet yavru doğuran Ankara tavşanlarında süten kesim çağındaki kalan canlı yavru sayısı ortalama 3'tür. Yavrular 6 haftalıkken süten kesilirler.

Verim Özellikleri:

Ankara tavşanlarının ekonomik ömürleri 4 yıldır. Ankara tavşanının İngiliz, Fransız, Alman, Rus, Tanghang, Satin gibi çeşitli tipleri vardır ayrıca 12 değişik rengi mevcuttur. Fakat en çok tercih edileni albino olan beyaz Ankara tavşanıdır. Ankara Tavşanı diğer tavşan türleriyle karşılaştırıldığında daha fazla ilgiye ihtiyaç duymaktadırlar. Yün üretimi bu nedenle iş gücünün düşük olduğu ülkelerde gelişmiştir.

Tavşanın beslenmesi de diğer hayvanlara göre kolaydır, yediği yem maddelerini kolayca ete çevirebilir. Tavşanlar sadece 2.5-3 kg yem yiyerek 1 kg et tutabilmektedirler. Diğer evcil hayvanlarda 1 kg et için tüketilen yem miktarı daha fazla olup, bu miktar koyunlarda 9 kg, sığırlarda ise 10 kg civarındadır.

Birinci kalite tavşan yünleri manto, etol, şapka gibi giysilerin yapımında kullanılır. Daha düşük kaliteli yünler oyuncak, terlik yapımında yünü alınmış deriler ise yapıştırıcı ve yem sanayinde değerlendirilmektedir.

Ankara tavşanları ilk olarak 2 aylık yaşta kırılmaya başlanır. Sonra her 3 ayda bir kırılarak, yıllık 4 kırım sonucu bir hayvandan 800-900 g kadar angora yünü elde edilir. Yün veriminde; cinsiyet, yaş, canlı ağırlık, mevsim, gebelik durumu ve kırım aralığı gibi çevresel faktörlerin etkisi fazladır. Dişilerde yün verimi erkeklere oranla %15-20 daha fazladır. Gebelik ve laktasyon, yün verimini 1/3 oranında azaltır. Kısırlaştırılmış erkeklerde ise yün verimi %15-20 oranında artarken, yem tüketimi azalmakta, hayvan sessiz, sakın bir hal almaktadır. Bu da grup halinde barındırılmasını mümkün kılmaktadır.

Ankara tavşanında görülen ölümlerin %50 ve daha fazlası kırımdan sonraki ilk haftada ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle kışların özellikle çok şiddetli olduğu bölgelerde kırkımların soğuk aylara gelmeyecek şekilde planlanması gerekmektedir.

Üreme ve barınaklar

Tavşanlarda ayak kemikleri ile deri arasında yumuşaklığı sağlayan bir kas tabakası yoktur. Deri ve kemikler üzerine gelen basınç tamponlanmaktadır. Ayak, sadece ayak tabanındaki tüylerle tabanındaki deri tabakası çok ince olduğu için taban yaraları çok sık görülmektedir. Ayak tabanı yarısından ileri gelen ağrılar nedeniyle tavşanların yem tüketimi düşerken, buna bağlı olarak vücut ağırlığı ve yün verimi azalmakta olup hayvanın ömrü de kısaltılmaktadır.

Ankara tavşanları, cinsel olgunluğa ulaştıktan sonra 3.-4. aydan itibaren diğer tavşan ırklarında olduğu gibi bireysel kafeslere alınmalıdır. İyi bir seleksiyon ve bakım ile oluşturulan sürelerdeki yavruarda, 2,5-3 aylık iken kılların uzunluğu 5-6 cm. olabilmektedir.

Kafes ölçüleri 70-90 x 60 x 45 cm boyutlarında yapılmakta olup, boyutu küçük olan kafeslerde hayvan bacaklarını uzatacak yer bulamadığından sürekli arka ayakları üzerinde aynı pozisyonda oturur ve bu durumda ayak tabanı yaraları oluşur, küçük kafeslerde yünlerde keçeleşme de artar.

Kafeslerin tabanında yataklık kullanılmıyorsa, taban yaralanmalarını önlemek için kenarları yuvarlatılmış ahşap ızgara kullanılmalıdır. Optimum ızgara genişliği 25-30 mm, ızgara aralığı 10-12 mm olmalıdır. Hayvan yününün temiz kalması için kafes tabanı idrar ve dışkının çabuk uzaklaşmasına olanak sağlayacak şekilde düzenlenmelidir.

Ankara tavşanları üreme kapasiteleri yönünden değil, yün kabiliyeti yönünden ıslah edildiklerinden damızlık ve laktasyon kondisyonları diğer tavşanlara göre zayıftır. Ankara tavşanlarında elde çiftleştirme metodu uygulanır ve üreme verimi diğer tavşan ırklarından %50 oranında daha düşüktür. Uzun olan yün dişide embriyonik ölümlerde artmaya, yem tüketimi ve laktasyonda azalmaya; erkekte cinsel aktivitede azalmaya ve spermatozoit dertormasyonlarına neden olmaktadır. Tavşanlarda ovulasyon uyarılma yoluyla olduğu için dişiler kırkım gününde çiftleştirildiklerinde gebe kalma oranı yükselmektedir.

Yazın fertilitte, sperma volumü ve motolitesi düşmektedir. Üreme gücünün artması için hayvana hormon verilmesi (HCG, PMSG) ve suni tohumlama uygulaması yapılabilmektedir. Ayrıca çok sıcak yaz günlerinde çiftleşmeye bir süre ara vermek yararlı olacaktır. Üç yaşından sonra yün üretimi ve üreme yeteneği hızla azalmaya başlamaktadır. Yün üretim miktarı ile üreme performansı arasında ters ilişki vardır.

Erkek tavşanlarda sperma üretimi 40-50. günde başlar. Seksüel olgunluk ise 110. güne kadar sürer. İlk davranışlar ve çiftleşme bu günlerde görülürse de tam ve sağlıklı bir çiftleşme yaşı 135-140. güne ayarlanmalıdır.

Dişiler seksüel olgunluğa 10-12'inci haftada ulaşabilirler. Uygun çiftleştirme yaşı 131-150'nci günlerdir. Avrupa'da 120-130'uncu günde çiftleştirme yapılmakta ve fertilitte performansları iyi olmaktadır.

Tavşanın hamilelik süresi 33 gündür. Bir batında 4-14 adet yavruarlar. Senede 10 defa doğum yapabilirler.

Besleme:

Bir tavşan günde ortalama 170 g yem tüketmektedir. Angora kılındaki keratin kükürtlü amino asitlerce zengindir. Bu nedenle Ankara tavşanı rasyonlarındaki kükürtlü amino asit miktarı yüksek olmalıdır. Yemde % 16-17 ham protein, %16,5 ham selüloz, % 2-3 ham yağ, 2750 kcal/kg sindirilebilir enerji bulunmalıdır. Kükürtlü amino asit miktarının ise % 0,7-0,8 düzeyinde olması istenmektedir.

Kırkım:

Tavşanlarda ovulasyon uyarılma sonucu olduğu için, kırkımın yaptığı uyarımla ovulasyon oluşabilir bu nedenle dişi tavşan çiftleşme gününde kırkılsa, gebelik oranı %70 artar ve düşük bir embriyonik mortalite görülür. Kırkımdan 7 gün önce ve 21 gün sonra çiftleştiğinde ise gebelik oranı

yaklaşık %59,3 olur. Bu süreler dışındaki zamanlarda yapılan çiftleştirilmelerde ise gebelik oranı daha da düşer. Bu nedenlerle damızlık tavşanlarla, yün veren tavşanların kırıkm periyodları farklıdır.

Bunun yanı sıra kırkım aralıklarının azaltılmasıyla yün verimi, alınan yem miktarı, canlı ağırlık, fertilité ve sperma motilitesi artar. Yün veriminde görülen bu artış, yem tüketiminin yükselmesi sonucu yün büyümesinin uyarılmasından kaynaklanmaktadır. Ancak, yün verimi, yem tüketiminden daha fazla oranda artar. Özellikle 15 °C sıcaklıkta kısa aralıklarla yapılan kırkımlar, genç tavşanlarda yem tüketimini ve dolayısıyla büyüme hızını artırmaktadır.

İki kırkım arası sürenin kısa tutulması yüksek sıcaklıklarda olumlu etki oluşturmaktadır. Ancak kırkım aralıklarının kısaltılmasıyla, yün uzunluğu nispeten biraz düştüğü için (en fazla 6 cm) yünün kalitesi kötüleşir, ancak yünde keçeleşme oranı da azalır. Yün kırkım periyodunun başlangıcında daha hızlı büyüdüğü için kırkım aralığının kısaltılması, ortalama yün uzunluğu üzerine nispeten daha az etki yapmaktadır.

Yünün büyüme oranı, kırkımdan sonraki ilk üç haftada en yüksektir (yaklaşık 15,4mm). Daha sonra büyüme yavaşlar, 4-6'ıncı haftalarda 14 mm, 7-9'uncu haftalarda 13,2 mm, 10-12'inci haftalarda 12,6 mm ve 13-15'inci haftalarda 10,7 mm'ye iner.

Yetiştirme Sorunları:

Ankara tavşanlarında midede tüy topaklanmasından kaynaklanan mide rahatsızlıkları çok yaygındır. Hayvan kendi tüylerini yutarak tüy topaklanmasına neden olmaktadır. Bunun sonucu olarak; bu hayvanlar yeterince yem tüketemediklerinden vücut ısılarını koruyamadıkları, bu topakların mideyi tıkayarak genellikle hayvanın ölümüne yol açtıkları görülmektedir. Tüy topaklanmasının önlenmesi için hayvanların haftada bir kez aç bırakılarak sadece kuru ot ve su ile beslenmesi önerilmektedir. Ayrıca ananas suyu ve papaya hapının da tüy topaklanmasına karşı iyi geldiği bildirilmektedir.

Anaların gebelik sırasında ve doğumdan sonra yetersiz beslenmesi, korkutulması, kalıtsal nedenlerle kanibalizm görülür. Bu durum, tavşanlarda anaların yavrularını yemesi şeklinde görülür. Böyle analar damızlıktan çıkarılmalıdır.

Tavşanlar arasında üstünlük kavgası görülebilir. Bu durumu ve yünlerinin keçeleşmesini önlemek için, cinsel olgunluktan itibaren (3-4 aylıkken) bireysel kafeslere alınmalıdırlar.